

Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında Kanun Hükmünde Kararname

Karar Sayısı : KHK/91

Sermaye Piyasasının gerektirdiği borsaların kuruluş ve faaliyetlerinin, çalışma esasları ile denetlenmelerinin düzenlenmesi 5/4/1983 tarih ve 2810 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 3/10/1983 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İlk Hükümler

Amaç :

Madde 1 — Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi için menkul kıymetler borsalarının açık, dü-

zenli ve dürüst çalışmasını sağlamak üzere; kuruluş, yönetim, çalışma esasları ve denetlenmelerini düzenlemek suretiyle sermaye piyasasının ekonomik gelişmede etkin bir rol oynamasını sağlamaktır.

Kapsam :

Madde 2 —

- 1) Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak menkul kıymetler borsaları bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.
- 2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamede hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Organlara Ait Hükümler

Kuruluş :

Madde 3 —

- 1) Menkul kıymetler borsaları bu Kanun Hükmünde Kararnamede yazılı esaslar dairesinde menkul kıymetlerin alım ve satımı, fiyatlarının tespit ve ilanı işleriyle yetkili olarak kurulan tüzel kişiliği halz kamu kurumlarıdır. Menkul kıymetler borsalarının gerekli görülen yerlerde kurulması Sermaye Piyasası Kurulu'nun önerisi üzerine Maliye Bakanlığının iznine tabidir.
- 2) Menkul Kıymetler Borsaları Sermaye Piyasası Kurulu'nun gözetim ve denetimi altındadır.
- 3) Menkul Kıymetler Borsalarında, Sermaye Piyasası Kurulu'nun göstereceği adaylar arasında Maliye Bakanı'nca inha edilerek üçlü Kararname ile atanan bir Menkul Kıymetler Borsası Komiseri bulunur. Menkul Kıymetler Borsa Komiserliği, borsadaki faaliyetlerin ve Kanun Hükmünde Kararname Hükümleri ve ilgili mevzuata uygun olarak yürütmesine nezaret eder. Hisse senetleri ve tahvilleri borsaya kayıtlı anonim şirketlerin yıllık olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında borsa komiserleri veya tevkil edeceği yetkili hazır bulunabilir.

Üyeler :

Madde 4 —

- 1) Menkul Kıymetler üzerinde borsada işlem yapmalarına Sermaye Piyasası Kurulu'nca izin verilen gerçek ve tüzel kişilere borsa üyeleri denir.
- 2) Menkul kıymetler borsalarına üye olabilmek için aranacak şart ve nitelikler, bu üyelerin borsa faaliyet türleri ile bu faaliyetlerinde uyacakları kurallara ait yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanarak Maliye Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girer.

Menkul Kıymetler Borsa Üyeleri Genel Kurulu :

Madde 5 —

- 1) Menkul kıymetler borsalarının, üyelerden oluşan bir genel kurulu bulunur.
- 2) Genel kurul her yıl Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirleyeceği bir tarihte olağan olarak toplanır. Genel kurul, gerekli hallerde Sermaye Piyasası Kurulu'nun daveti üzerine olağanüstü de toplanır.
- 3) Genel kurul, borsanın üst karar merciidir. Genel kurul kararları Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile veya bu onayın gecikmesi halinde genel kurul kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulmasını izleyen 30 gün içinde yürürlüğe girer.

Borsa Yönetim Kurulu :

- Madde 6 —** Menkul Kıymetler Borsalarında, bir başkan ve dört üyeden oluşan beş kişilik bir yönetim kurulu bulunur.

Yönetim Kurulu Başkanı :

Madde 7 — Menkul kıymetler borsaları, yönetim kurulunca alınan kararlar çerçevesinde yönetim kurulu başkanı tarafından idare ve temsil olunur.

Denetim Kurulu :

Madde 8 — Menkul kıymetler borsalarının, hesap ve işlemleri genel kurul tarafından seçilen iki denetçi tarafından denetlenir.

Borsanın Kuruluş ve Organlarına İlişkin Yönetmelik :

Madde 9 — Menkul kıymetler borsalarının, genel kurul ve yönetim kurulları ile başkan ve denetçilerinin;

- a — Seçilmelerine veya atanmalarına ve görev sürelerine,
- b — Görev ve yetkilerine,
- c — Sorumluluklarına,
- d — Ücretlerine,

İlişkin hususlar ile borsa organı, üye ve görevlilerinin çalışma usul ve esasları Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanacak yönetmelikte gösterilir. Bu yönetmelik Maliye Bakanlığı'nın onayı ile Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM*Borsa İşlemlerine Ait Hükümler**Borsa Kotuna Alma :*

Madde 10 —

1) Menkul kıymetler borsalarında işlem görecekt menkul kıymetlerin borsa kotuna alınması ile ilgili esaslara ait yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanarak Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'nca yürürlüğe konulur.

2) Genel ve katma bütçeli idareler ile mahalli idareler ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri tarafından çıkarılacak menkul kıymetlerin Maliye Bakanlığı'nın talebi üzerine borsa kotuna alınması zorunludur.

3) Yabancı menkul kıymetlerin borsa kotuna alınması Maliye Bakanlığı'nın iznine tabidir.

Borsa İşlemlerinin Tabi Olacağı Esaslar :

Madde 11 —

1) Menkul kıymetler borsalarındaki alım - satım işlemlerine ilişkin kurallar, Borsa Yönetim Kurulu'nca bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer. Sermaye Piyasası Kurulu, bu yönetmeliği onaylamadan önce gerekli gördüklerinin değiştirilmesini talep edebilir.

2) Menkul kıymetlerin, borsada alım - satımının geçici olarak durdurulması, borsa kotundan çıkarılması, kotasyon ücretleri ile kurtaaj tarifesinin tesbitine ilişkin ve borsadaki alım - satım işlemlerinin etkin bir biçimde yürütülmesini sağlayacak sair esaslar Sermaye Piyasası Kurulu'nca çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

3) Birden fazla menkul kıymet borsasının faaliyette bulunduğu hallerde, bu borsalar arasındaki ilişkilerin tanzimi ile menkul kıymetlerin günlük fiyatlarının oluşmasına ilişkin bilgilerin ilân esas ve şekilleri de yukarıdaki yönetmelikte yer alır.

Teminat :

Madde 12 — Borsa üyeleri, borsa işlemleri sırasında kasıtlı olarak ilgililere verebilecekleri zararlara karşılık üzere T. C. Merkez Bankasına veya Maliye Bakanlığı'nca belirlenecek bir kamu bankasında Borsa Yönetim Kurulu adına nakden veya Devlet Tahvil ya da teminat mektubu şeklinde teminat yatırmak zorundadırlar.

Yatırılacak teminatın miktarı ile bu teminatlardan ödeme yapılmasının esasları Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

Ihtilaflar :

Madde 13 — Borsa üyeleri arasındaki borsa işlemlerinden doğan ihtilafların hal mercii Borsa Yönetim Kurullarıdır. Borsa Yönetim Kurullarının kararlarına karşı Sermaye Piyasası Kurulu'na itirazda bulunulabilir. Sermaye Piyasası Kurulu'nun bu ihtilaflar konusundaki kararları nihaidir.

Borsa üyeleri ile müşterileri arasındaki ihtilaflar için de Borsa Yönetim Kurullarına başvurulabilir. Bu tür ihtilaflar için tarafların yargı mercilerine başvurma hakları saklıdır.

Borsaların Geçici Kapatılması :

Madde 14 — Menkul kıymetler borsalarında olağandışı menfi gelişmelerin olması halinde, borsaların geçici olarak kapatılmasına karar verilebilir.

Borsaların üç güne kadar geçici olarak kapatılmasına karar almak Borsa Yönetim Kurulu Başkanı'na aittir.

Borsa Yönetim Kurulunun talebi üzerine borsaların onbeş güne kadar geçici olarak kapatılmasına Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun talebi üzerine bir aya kadar geçici olarak kapatılmasına karar almak Maliye Bakanının yetkisindedir.

Borsaların bir aydan fazla süre ile geçici olarak kapatılmasına karar vermeye, Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM*Mali Hükümler**Bütçe :*

Madde 15 — Menkul kıymetler borsaları özel bütçe ile idare olunur. Bütçe yıl takvim yılıdır.

Menkul kıymet borsalarının bütçeleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile kesinleşir.

Borsa binalarının satın alınması, kiralanması ve teçhizi için gereken yatırım harcamalarının finansmanına ait esaslar Maliye Bakanlığı'nca kararlaştırılır.

Gelirler :

Madde 16 — Menkul kıymetler borsalarının gelirleri,

- 1 — Borsa üyelerinden tahsil olunacak giriş aidatı,
- 2 — Borsa üyelerinden tahsil olunacak yıllık aidatlar,
- 3 — Menkul kıymetlerin kotasyon ücretleri,
- 4 — Borsa işlemlerinin tescil ücretleri,
- 5 — Disiplin cezası nedeniyle tahsil olunan paralar,
- 6 — Kurtaç ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek paylar,
- 7 — Borsa Yönetim Kurulu'nca belirlenecek sair aidat, ücret ve tarife payları,
- 8 — Sair gelir ve bağışlar,

Gelir Miktar ve Oranlarının Belirlenmesi :

Madde 17 — Yukarıda 16 ncı maddede belirtilen gelir kalemlerinin miktar ve oranları ile bunların tahsil zaman ve şekilleri Borsa Yönetim Kurulunca tesbit olunur. Bunlar Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer. 16 ncı maddenin 8 inci fıkrasında belirtilen gelir ve bağışlar bu hükmün dışındadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM*Disiplin ve Ceza Hükümleri**Disiplin Cezaları :*

Madde 18 —

- 1) Borsada düzeni ve dürüstlüğü bozan ve borsa işlerine hile karıştırarak borsa işlerinin açık, düzenli ve dürüst yürütülmesi için alınan kararlara uymayanlar hakkında fiilin mahiyet ve önemine göre;

- a - Uyarı
- b - Kınama
- c - Beşyüzbin liraya kadar para cezası

d - Borsa üyeliğinden geçici veya sürekli çıkarılma cezalarından birini veya birkaçını birlikte vermeye Borsa Yönetim Kurulları yetkilidir.

2) Cezayı gerektiren fiiller üyeler veya bunların yetkili temsilcileri tarafından menfaat sağlamak amacıyla yapılmışsa 1 inci fıkranın (c) bendindeki para cezası beşyüzbin liradan az olmamak üzere temin edilen menfaatin üç katıdır.

Hapis Cezası:

Madde 19 —

1) Bu Kanun Hükmünde Kararname ile bu Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden borsa üyelerinin ve bunların yetkili temsilcilerinin;

a - Borsanın açık, düzenli ve dürüst çalışmasını engelledikleri veya borsa işlemlerine hile karıştırdıkları hallerde Borsa Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Sermaye Piyasası Kurulu Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulması için Maliye Bakanlığı'na başvurur.

b - Yukarıdaki fıkra uyarınca yaptıkları işlemler nedeniyle zarara uğrayan müşterilerinin kanuni yollara başvurma hakları saklıdır.

2) Bu suçları işleyenler hakkında Mahkemelerce 2 yıla kadar hapis cezası verilebilir.

Muhakeme Usulü :

Madde 20 — 19 uncu maddeye göre açılan davalarına, Asliye Ceza Mahkemelerinde ve Meşhud - Suçların Takibi Hakkında 3005 sayılı Kanununun 1 inci maddesindeki yer ve 4 üncü maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın suçüstü hükümlerine göre bakılır.

ALTINCI BÖLÜM

Son Hükümler

Kambiyo Borsaları:

Madde 21 — Menkul kıymetler borsalarıyla birlikte veya ayrı olarak faaliyet göstermek üzere Kambiyo Borsaları kurmaya ve bu borsaların çalışma esaslarını tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Denetim :

Madde 22 — Menkul kıymetler borsalarının her türlü işlem, hesap, kayıt ve defterleri, Maliye Bakanlığı denetim elemanlarıncı her halükarda denetlenebilir. Borsalar, defter, belge ve kayıtlarını Maliye Bakanlığı denetim elemanlarına ibraz etmekle yükümlüdürler.

Yönetmelikler:

Madde 23 — Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 4, 9, 10, 11 ve 12 nci maddelerinde belirtilen yönetmelikler Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır.

Yürürlük:

Madde 24 — 1) 16/5/1929 tarih ve 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin,

- a) 9, 11 ve 12 nci maddelerinde belirtilen yönetmelikler ile 4 ve 10 uncu maddelerinde belirtilen Bakanlar Kurulu Kararlarının yürürlüğe girmesi ile birlikte,
- b) Beşinci bölümü hükümleri Kararnamenin kanunlaştığı tarihte, yürürlüğe girer.

3) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin V inci bölümü dışındaki hükümleri yürürlüğe girinceye kadar, 26 nci maddesinin 2/10/1961 tarih ve 2529 sayılı Kanunla değişik hükümleri hariç olmak üzere 16/5/1929 tarih ve 1447 sayılı Menkul Kıymet

